

Ślady czasu. Historia
2 klasa liceum ogólnokształcącego i technikum
zakres rozszerzony
Plan wynikowy i cele kształcenia – propozycja

Cele kształcenia są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum, przygotowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i zawartą w rozporządzeniu z dnia 8 marca 2022 r. oraz rozporządzeniu zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia z dn. 28 czerwca 2024 r.

PUNKT PODSTAWY	TEMAT	LICZBA GODZIN	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
			ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIEJĘTNOŚCI
W epoce humanistów i wielkich odkryć geograficznych					

ZR – XIV.1)	Cywilizacje prekolumbijskie (rozdz. 1)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trzy największe cywilizacje Ameryki – Majów, Azteków i Inków • główne miasto państwa Azteków – Tenochtitlán i państwa Inków – Cuzco • najlepiej zachowany obiekt architektury inkaskiej – miasto Machu Picchu • organizację władzy i strukturę społeczną Majów, Azteków i Inków • legendę o inkaskim bogu Wirakoczy • teorię dotyczącą zasiedlenia Ameryki przez przybyszów z Azji • jedną z najstarszych kultur Mezoameryki, którą stworzył lud Olmeków • Tolteków i ich najważniejszy ośrodek – miasto Tula • przyczyny upadku cywilizacji prekolumbijskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Mezoameryka, cywilizacja prekolumbijska, cywilizacja andyjska, Nowy Świat, Indianie, kipu • na czym polegał system pisma inkaskiego • wpływ warunków geograficznych na gospodarkę Majów, Azteków i Inków • dlaczego cywilizacje prekolumbijskie były skazane na porażkę • dlaczego Tolteków nazywano „ludem sztuki” • różnice w organizacji władzy i strukturze społecznej Majów, Azteków i Inków 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umieścić w czasie i przestrzeni największe cywilizacje prekolumbijskie • podać przykłady osiągnięć cywilizacji prekolumbijskich • wskazać na mapie zasięg terytorialny kultur Majów, Azteków i Inków • wymienić najważniejsze osiągnięcia Majów, Azteków i Inków w dziedzinie budownictwa, matematyki, astronomii i medycyny • opisać system wierzeń ludów prekolumbijskich • rozpoznać jeden z najważniejszych zabytków Azteków – kamień słońca i zaprezentować różne teorie dotyczące jego przeznaczenia • wskazać na mapie zasięg kultur Olmeków i Tolteków • rozpoznać zabytki charakterystyczne dla kultury Olmeków • opisać, na jakich płaszczyznach przenikały się kultury prekolumbijskie • wyjaśnić, dlaczego Majów nazywano „Grekami Nowego Świata” • wyjaśnić etymologię nazwy „Meksyk” • wskazać wątki azteckie na fladze Meksyku • opisać pozycję kobiety w państwie Inków
-------------	--	---	---	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XIV.1), XIV.2)</p>	<p>Wielkie odkrycia geograficzne (rozdz. 2)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1488, 1492, 1497–1499, 1519–1522, 1606 • postacie: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana, Marca Pola, Henryka Żeglarza, Ameriga Vespucciego, Izabeli I Kastylijskiej, Ferdynanda II Aragońskiego, Bartolomeu Diaza, Willema Jansza, Abla Janszooona Tasmana, Eryka Rudego, Leifa Erikssona • cztery wyprawy Krzysztofa Kolumba przez Atlantyk i jego osiągnięcia odkrywcze • niebezpieczeństwa, z którymi musieli borykać się żeglarze w czasie wypraw • źródła świadczące o obecności wikingów w Ameryce przed Krzysztofem Kolumbem 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: karawela, kompas, busola, astrolabium, handel lewantyński, laska Jakuba, portolany • rolę Hiszpanii i Portugalii w wielkich odkryciach geograficznych • znaczenie karaweli dla żeglugi dalekomorskiej • dlaczego nowo odkryty kontynent nazwano Ameryką • wpływ wypraw dalekomorskich na pozycję miast Półwyspu Iberyjskiego • wpływ upadku ostatniej twierdzy Maurów w Hiszpanii na decyzję królewskiej pary o sponsorowaniu wyprawy Krzysztofa Kolumba • dalekosiężne skutki wielkich odkryć geograficznych dla Kościoła katolickiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ opanowania przez Turków szlaków łączących Europę ze Wschodem na wielkie odkrycia geograficzne • wskazać na mapie trasy wypraw Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana • wyjaśnić, skąd średniowieczni Europejczycy czerpali wiedzę o nieznanach krainach • scharakteryzować polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny odkryć geograficznych • scharakteryzować wpływ czynnika demograficznego na udział państw iberyjskich w wielkich odkryciach geograficznych • scharakteryzować skutki wielkich odkryć geograficznych – polityczne, gospodarcze, poznawcze, naukowe, kulturowe • scharakteryzować udoskonalenia, które wprowadzili Portugalczycy w karaweli • wyjaśnić, dlaczego wikingom nie udało się skolonizować Ameryki • wyjaśnić, dlaczego nadawano nowym ziemiom nazwy pochodzące od krajów, z których wywodzili się odkrywcy • ocenić skutki odkryć geograficznych dla ludów nowo odkrytych lądów i dla Europejczyków • przedstawić proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w.
--	---	----------	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XIV.1), XIV.2) ZR – XIV.2) </p>	<p> Walka o Nowy Świat (rozdz. 3) </p>	<p>2</p>	<p> Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1494, 1497, 1500, 1519, 1529, 1532, 1534, 1768–1779 • postacie: Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, Pedra Álvaresa Cabrala, Johna Cabota, Jacques’a Cartiera, Jamesa Cooka, Atahualpy, Montezumy II • encyklikę papieża Pawła III przeciw pozbawianiu rdzennych mieszkańców Ameryki wolności i własności • kontrowersje związane z odkryciem Brazylii • pierwszą angielską osadę w Ameryce Północnej • pierwszą holenderską faktorię w Ameryce Północnej • pierwszą francuską kolonię w Ameryce Północnej </p>	<p> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konkwistador, faktoria, strefa wpływów, inflacja, handel niewolnikami, handel trójkątny, traktat w Saragossie, encomienda • przyczyny różnicy w organizacji kolonii hiszpańskich i portugalskich • przyczyny sprowadzenia niewolników do Ameryki • przyczyny różnicy w organizacji kolonii hiszpańskich i portugalskich • negatywne skutki powstania imperiów kolonialnych • różnicę w polityce kolonialnej Hiszpanów i Holendrów </p>	<p> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia traktatu w Tordesillas • wskazać na mapie obszary opanowane przez Hernána Cortésa i Francisca Pizarra • wyjaśnić, w jaki sposób powstały pierwsze imperia kolonialne • wskazać na mapie strefy wpływów – hiszpańską i portugalską z 1494 r. • wskazać na mapie strefy wpływów – hiszpańską i portugalską po korekcie z 1529 r. • omówić udział państw europejskich (poza Hiszpanią i Portugalią) w podziale Nowego Świata • wyjaśnić wpływ odkrycia i opanowania nowych lądów przez Europejczyków na gospodarkę kapitalistyczną • opisać proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w. • wyjaśnić przyczyny procesu wyniszczenia pierwotnych cywilizacji Ameryki • wskazać na mapie Jamestown, Quebec, Manhattan, Nowy Amsterdam • ocenić politykę kolonizatorów wobec podbitej ludności </p>
---	---	----------	---	---	--

<p>Renesans (rozdz. 4)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1509, 1532, 1543 • postacie: Johanna Gutenberga, Erazma z Rotterdamu, Mikołaja Kopernika, Leonarda da Vinci, Galileusza, Michała Anioła, Rafaela Santi, Tycjana, Sandra Botticellego, Albrechta Dürera, Filippa Brunelleschiego, Williama Szekspira, Dantego Alighieri, Francesca Petrarci, Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszeo, Hieronima Boscha, Pietera Bruegla Starszego, Andreeasa Vesaliusa, Miguela Serveta, Paracelsusa oraz ich dzieła i osiągnięcia • czas zastosowania metalowej ruchomej czcionki w drukarstwie • czas powstania Globe Theatre w Anglii • charakterystyczne cechy sztuki renesansowej • główne idee zawarte w dziele <i>Książę</i> Niccola Machiavellego • główne idee zawarte w dziełach <i>Utopia</i> Tomasza Morusa oraz <i>Sześciu księgach o Rzeczypospolitej</i> Jeana Bodina 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: renesans (odrodzenie), humanizm, heliocentryczna budowa wszechświata, układ geocentryczny, perspektywa, makiawelizm, attyka, krążanki, portyk, człowiek renesansu • znaczenie wynalazku Gutenberga • doniosłość odkrycia Mikołaja Kopernika • znaczenie dzieła <i>Pochwała głupoty</i> Erazma z Rotterdamu • wpływ uczonych bizantyńskich poszukujących we Włoszech schronienia po zdobyciu przez Turków Konstantynopola na rozwój zainteresowań kulturą antyczną • dlaczego <i>Człowiek witruwiański</i> Leonarda da Vinci stanowi przykład realizacji głównych haseł humanizmu • na czym polegała przemiana w sposobie myślenia Europejczyków w okresie renesansu • dlaczego renesansowym twórcom przyświecała myśl rzymskiego komediopisarza: <i>Człowiekiem jestem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce</i> • znaczenie bogatych rodów Medyceuszy i Sforzów dla szerzenia się idei renesansu • rolę mecenatu artystycznego – Kościoła, dworu, rodów mieszczańskich • znaczenie teatru elżbietańskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady dzieł sztuki renesansowej • przedstawić poglądy głównych myślicieli renesansu • wymienić dzieła głównych twórców epoki • wskazać różnicę między średniowieczną a renesansową wizją świata i człowieka • wyjaśnić, w jaki sposób w architekturze renesansowej realizowano hasło powrotu do antyku • wyjaśnić, dlaczego w okresie renesansu doszło do rozwoju języków narodowych • podać przykłady pisarzy i poetów tworzących w tym czasie w językach narodowych • scharakteryzować myśl polityczną epoki odrodzenia • wskazać różnicę między włoską a niderlandzką sztuką renesansową
--------------------------------	----------	--	---	---

				<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie Florencji jako kulturalnej stolicy renesansu 	
ZP – XVI.1), XVI.3) ZR – XVI.1), XVI.3), XVI.4)	Reformacja w Europie (rozdz. 5)	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1517, 1524–1526, 1529, 1534, 1536, 1546–1552, 1555, 1572, 1598 • postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII, Henryka Burbona, Thomasa Müntzera, Filipa Melanchtona, Ulricha Zwingliego, Tomasza Morusa, Katarzyny Aragońskiej, Anny Boleyn, Jana Fryderyka I • przyczyny wystąpienia Marcina Lutra • metody i środki propagandy wykorzystywane przez protestantów i katolików do walki religijnej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odpust, celibat, reformacja, luteranizm, kalwinizm, Akt supremacji, predestynacja, hugenoci, Kościół luteranski, Kościół anglikański, pokój w Augsburgu, <i>Augsburskie wyznanie wiary</i>, noc św. Bartłomieja, edykt wormacki, wojna chłopska, banicja, edykt z Nantes, protestantyzm, konsystorz, sejm w Spirze, wojny szmalkaldzkie • zasadę „czyja władza, tego religia” • dlaczego ogłoszenie 95 tez przez Marcina Lutra doprowadziło do rozłamu w Kościele • dlaczego Marcin Luter nie udzielił poparcia walczącym chłopom • z czego wynikał podział religijny Rzeszy • teorię o wpływie etyki protestanckiej na rozwój kapitalizmu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze postulaty Marcina Lutra • omówić zasady wyznania luteranckiego • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do rzezi hugenotów we Francji • wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z papieżem • omówić zasady wyznania kalwińskiego i anglikańskiego • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny chłopskiej w Niemczech • omówić przyczyny polityczne wojen religijnych we Francji • omówić zasady edyktu z Nantes • wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z Tomaszem Morusem • porównać najważniejsze wyznania powstałe w okresie reformacji • wskazać na mapie państwa, w których zwyciężyła reformacja • ocenić wpływ kryzysu w Kościele katolickim na szerzenie się haseł reformacji • ocenić społeczne, polityczne i kulturowe skutki reformacji

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XVI.2), XVI.3) ZR – XVI.2), XVI.3) </p>	<p>Reforma Kościoła katolickiego w XVI w. (rozdz. 6)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1512–1517, 1534, 1542, 1545–1563, 1559 • postacie: Ignacego Loyoli, Pawła III, Giordana Bruna, Juliusza II, Leona X, Piusa V • nowe zakony (poza jezuitami), które podjęły działalność w duchu odnowy Kościoła 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: herezja, sobór powszechny, reforma Kościoła katolickiego i kontrreformacja, Katechizm rzymski, seminarium duchowne, Towarzystwo Jezusowe (jezuici), „żołnierze Chrystusa”, Święte Oficjum, konwersja, inkwizycja, brewiarz rzymski, Wulgata, synod diecezjalny, synod prowincjonalny, księgi metrykalne, dysputa, <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. redukcja, państwo jezuickie, pijarzy, kapucyni, karmelitanki, szarytki, wizytki, urszulanki, sobór laterański V • dlaczego, mimo surowej reguły, zakon jezuitów cieszył się dużą popularnością, a jego działalność spotykała się w XVI w. z powszechnym uznaniem • dlaczego na indeksie znalazło się dzieło Mikołaja Kopernika <i>O obrotach sfer niebieskich</i> • związek reformy Kościoła z narodzinami baroku 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia soboru trydenckiego • scharakteryzować działalność jezuitów • wyjaśnić różnicę w znaczeniu terminów kontrreformacja i reforma Kościoła katolickiego • ocenić działania podjęte przez Kościół rzymskokatolicki w XVI w. • scharakteryzować działalność misji jezuickich w Ameryce • wyjaśnić wpływ postanowień soboru trydenckiego na pogłębienie podziałów religijnych
---	--	----------	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVII.2)</p>	<p>Rywalizacja o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. (rozdz. 7)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1494–1559, 1525, 1526, 1547, 1559, 1571, 1579, 1581, 1588 • postacie: Elżbiety I, Filipa II Habsburga, Mehmeda II Zdobywcy, Ludwika Jagiellończyka, Karola V Habsburga, Ferdynanda I Habsburga, Wilhelma Orańskiego, Franciszka I Walezjusza, Marii Stuart, Francisa Drake’a • nazwy dynastii rywalizujących o prymat w Europie • przyczyny i konsekwencje bitwy pod Pawią 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Armada, Liga Święta, Republika Zjednoczonych Prowincji, wojny włoskie, <i>sacco di Roma</i>, powstanie geźów, pacyfikacja gandawska, unia utrechcka • sens powiedzenia, że w imperium Karola V „słońce nigdy nie zachodziło” • przyczyny i skutki wojen włoskich • konsekwencje wojen włoskich dla Francji, Habsburgów i państw włoskich • ideę zawierania sojuszków zwanych Ligami Świętymi i ich różnorodne cele polityczne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa, które rywalizowały o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. • wymienić przyczyny konfliktu między Hiszpanią i Anglią • wyjaśnić okoliczności śmierci Ludwika Jagiellończyka • wyjaśnić cele polityki Imperium Osmańskiego • wskazać na mapie terytoria, o które rywalizowały państwa w Europie Zachodniej w XVI w. • podać przyczyny podziału dynastii Habsburgów na linie austriacką i hiszpańską • wyjaśnić polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny rewolucji w Niderlandach • wymienić członków Ligi Świętej zawartej w 1571 r. • wyjaśnić przyczyny rywalizacji Marii Stuart i Elżbiety I Tudor • scharakteryzować politykę Franciszka I Walezjusza • ocenić politykę Hiszpanów wobec mieszkańców Niderlandów • wyjaśnić znaczenie pokonania Wielkiej Armady przez Anglików dla planów imperialnych Anglii • wymienić postanowienia pokoju w Cateau-Cambrésis • wyjaśnić rolę Wenecji w zmaganiach z Turcją • wskazać na mapie podział terytorium państwa węgierskiego na trzy części
---	--	----------	---	---	---

<p>ZP – XIV.2) ZR – XVII.3), XVII.4)</p>	<p>Przemiany gospodarcze w Europie w XVI w. (rozdz. 8)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1531 • wiek, w którym ukształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • miasto, w którym powstała pierwsza giełda • liczbę ludności Europy na początku i pod koniec XVI w. • najbardziej zaludnione państwo Europy • największe miasta w Europie w XVI w. • trzy główne strefy morskiej wymiany handlowej w Europie • umowną granicę na Łabie dwóch stref rozwoju gospodarczego Europy • przyczyny migracji w XVI w. • czas, w którym doszło do oziębienia klimatu w Europie XVI w. • nazwy chorób zakaźnych, które dziesiątkowały ludność Europy w XVI w. • największe domy bankowe w Europie – Fuggerów i Welserów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kapitalizm, giełda, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, manufaktura, system nakładczy, rewolucja cen, kompania handlowa, grodzenie, dualizm gospodarczy, tulipanowa gorączka, mała epoka lodowcowa, bańka spekulacyjna • ograniczenia produkcji związane z działalnością cechów • wpływ zwiększenia produkcji rolnej na poprawę warunków bytowych Europejczyków • przyczyny zwiększania wymiaru pańszczyzny • wpływ rozwoju techniki na różne gałęzie wytwórczości • znaczenie spółek dla rozwoju handlu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica organizacji pracy w zakładzie rzemieślniczym i manufakturze • wskazać różnice w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • wymienić czynniki, które wpłynęły na wzrost demograficzny w Europie w XVI w. • wyjaśnić zjawisko rewolucji cen i jego przyczyny • opisać znaczenie odkryć geograficznych i wpływ koniunktury zbożowej na rozwój gospodarki • wyjaśnić wpływ popytu na wełnę i rozwoju włókiennictwa w Anglii na proces grodzenia • potrafi podać przykłady grup ludności, które migrowały w Europie i do Nowego Świata • wyjaśnić, na czym polegała różnica w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • porównać proces urbanizacji w różnych częściach Europy w XVI w. • wyjaśnić wpływ klimatu i klęsk elementarnych na życie ludzi • wyjaśnić wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na stagnację życia gospodarczego w miastach Europy Środkowo-Wschodniej i pozycję mieszczan
--	--	----------	--	--	--

ZR – XVII.1), XVIII.2)	Europa Środkowo- -Wschodnia i Północna w XVI w. (rozdz. 9)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1515, 1520, 1523, 1526 • postacie: Iwana IV Groźnego, Władysława II Jagiellończyka, Gustawa I Wazy, Gustawa II Adolfa, Jana Wazy, Katarzyny Jagiellonki, Iwana III Wielkiego, Jana Zápolyi, Chrystiana II • państwa, które uczestniczyły w wojnach o <i>dominium Maris Baltici</i> • związki Jagiellonów z Habsburgami i Wazami 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: car, bojarzy, traktat wiedeński, wojny o <i>dominium Maris Baltici</i>, Riksdag, sztokholmska krwawa łaźnia, polityka dynastyczna, Duma Bojarska, władca Wszechrusi, opricznina, unia kalmarska • konsekwencje dla Węgier bitwy pod Mohaczem • że zaprzestanie przez Moskwę płacenia daniny Złotej Ordzie zakończyło okres zależności Rusi od Tatarów • na czym polegał program „zbierania ziem ruskich” i koncepcja „Trzeciego Rzymu” w polityce moskiewskiej • znaczenie wyboru Gustawa I Wazy na tron szwedzki dla rozpadu unii kalmarskiej • wpływ na sytuację międzynarodową Węgier konfliktów politycznych i religijnych w tym państwie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze postanowienia traktatu wiedeńskiego • opisać, w jaki sposób kształtowało się państwo moskiewskie • wyjaśnić cele polityki zagranicznej Iwana IV Groźnego • scharakteryzować opriczninę • wyjaśnić, dlaczego Szwecja stała się państwem luteranckim • przedstawić drogę Szwedów do suwerenności • scharakteryzować proces budowania potęgi państwa szwedzkiego • opisać rywalizację Jagiellonów z Habsburgami o koronę czeską i węgierską • ocenić rządy Iwana IV Groźnego • scharakteryzować sytuację w krajach skandynawskich w XVI w.
	W epoce humanistów i wielkich odkryć geograficznych (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Polska złotego wieku					

<p style="text-align: center;">ZP – XVIII.1) ZR – XVIII.1), XVIII.2)</p>	<p>Polska za panowania ostatnich Jagiellonów (rozdz. 10)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1514, 1515, 1519–1521, 1525, 1531, 1533, 1561, 1563–1570, 1568, 1570, 1572 • postacie: Władysława Jagiellończyka, Ludwika Jagiellończyka, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, Albrechta Hohenzollerna, Wasyla III, Gottharda Kettlera, Sulejmana I Wspaniałego, Jana Kostki, Jana Zápolyi, • postanowienia traktatu wiedeńskiego • okoliczności, w których doszło do hołdu pruskiego w 1525 r. • okoliczności, w których doszło do bitwy pod Orszą • lata panowania trzech ostatnich Jagiellonów w Rzeczypospolitej • cel utworzenia oraz zadania Komisji Morskiej • przyczyny i skutki bitwy pod Obertynem • postanowienia zawarte w Statutach Karnkowskiego • kupiecko-bankierski ród Loitzów • powiązania rodzinne Jagiellonów z Hohenzollernami i Habsburgami 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: traktat krakowski, traktat wiedeński, hołd pruski, sekularyzacja, lenno, polityka dynastyczna, złoty wiek, zakon inflancki, układ wileński, kaprowie, flota królewska, żegluga narewska, pierwsza wojna północna, Inflanty, Gospodarstwo Mołdawskie, Pokucie, tabor, pokój wieczysty, galeon • przyczyny zawarcia traktatu wiedeńskiego • dlaczego Albrecht Hohenzollern zdecydował się na przejście na luteranizm 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i konsekwencje podpisania traktatu krakowskiego • scharakteryzować stosunki między Rzeczypospolitą a Prusami Zakonnymi, a następnie Prusami Książęcymi • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny w 1519 r. • wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na przebieg ostatniej wojny z zakonem krzyżackim • scharakteryzować stosunki Polski z Moskwą w pierwszej połowie XVI w. • wyjaśnić, dlaczego przeniesiono prawa dziedziczenia lenna w Prusach Książęcych na brandenburską linię Hohenzollernów • omówić przyczyny, przebieg i skutki pierwszej wojny północnej • wyjaśnić przyczyny rywalizacji Rzeczypospolitej z Turcją o Mołdawię • wyjaśnić wpływ stosunków Rzeczypospolitej z Habsburgami na kontakty z Turcją • omówić przyczyny konfliktu Zygmunta Augusta z Gdańskiem • scharakteryzować treść obrazu Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> • ocenić rolę traktatu wiedeńskiego we wzajemnych stosunkach Jagiellonów i Habsburgów • wyjaśnić, dlaczego plany budowy floty morskiej zakończyły się niepowodzeniem • scharakteryzować różne opinie funkcjonujące w polskiej historiografii na temat skutków traktatu krakowskiego
--	--	----------	---	---	--

<p>ZP – XVIII.2), XVIII.3) ZR – (XVIII.3)</p>	<p>Kształtowanie się demokracji szlacheckiej (rozdz. 11)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1454, 1468, 1496, 1505, 1518, 1523, 1537, 1562–1563 • postacie: Aleksandra Jagiellończyka, Jana Łaskiego, Rafała Leszczyńskiego, Mikołaja Sienickiego • miejsce, gdzie odbył się pierwszy sejm walny • kompetencje izby poselskiej i senatu • skład senatu • najważniejsze rody magnackie • rolę królowej Bony w dziele lustracji i rewindykacji królewskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: demokracja szlachecka, sejmik ziemski, konstytucja <i>Nihil novi</i>, przywileje szlacheckie, sejm walny, trzy stany sejmujące, senat, izba poselska, sejmiki ziemskie, sejmiki prowincjonalne, prawo ziemskie, ruch egzekucyjny, domena królewska, królewszczyzna, unia realna, rewindykacja, wojsko kwarciarne, wojna kokosza, magnateria, lustracja, rokosz, elekcja <i>vivente rege</i>, elekcja <i>viritim</i>, sejmik przedsejmowy, sejmik relacyjny, sejmik elekcyjny, sejmik deputacki, instrukcje poselskie, uniwersały • dlaczego władcy wydawali przywileje dla szlachty • znaczenie przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla polskiego parlamentaryzmu • znaczenie statutów piotrkowskich dla ugruntowania dominującej pozycji szlachty w państwie • znaczenie decyzji króla o zrzeczeniu się prawa do rozstrzygania sporów szlachty z jej poddanymi • dlaczego Zygmunt August zdecydował się na przystąpienie do ruchu egzekucyjnego • przyczyny zwycięstwa politycznego średniej szlachty 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić prawa nadane przywilejem cerekwicko-nieszawskim • wyjaśnić wpływ konstytucji <i>Nihil novi</i> na kształtowanie się demokracji szlacheckiej • scharakteryzować wpływ rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na polityczne dążenia szlachty • opisać rolę króla, senatu i izby poselskiej podczas obrad sejm walnego • scharakteryzować rolę sejmików ziemskich • wymienić postulaty ruchu egzekucyjnego • wyjaśnić, dlaczego nie zrealizowano wielu postulatów ruchu egzekucyjnego • scharakteryzować ruch egzekucyjny i określić jego znaczenie dla rozwoju parlamentaryzmu • ocenić rezultaty wojny kokoszej • wymienić rodzaje sejmików ziemskich i scharakteryzować ich kompetencje • wyjaśnić, dlaczego sejmiki odbywały się w kościołach • ocenić, czy słuszna jest teza, że demokracja szlachecka była jedną z przyczyn osłabienia autorytetu władzy monarszej w Rzeczypospolitej
---	--	----------	--	---	---

<p>ZP – XXI.1), XXI.2) ZR – XXI.1)</p>	<p>Odrodzenie w Polsce (rozdz. 12)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1474, 1501, 1508, 1519–1531, 1543, 1551 • okres, w którym został zapoczątkowany renesans na ziemiach polskich – połowa XV w. • postacie: Bony Sforzy, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Kopernika, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Filippa Buonaccorsiego (Kallimacha), Franciszka Florentczyka, Bartolomea Berrecciego, Stanisława Orzechowskiego, Marcina Kromera, Marcina Bielskiego, Macieja z Miechowa, Jana Dantyszka, Andrzeja Krzyckiego, Biernata z Lublina, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Bertranda Moranda, Kaspra Straubego, Mikołaja Gomułki, Wacława z Szamotuł, Józefa Strusia, Wojciecha Oczki, Klemensa Janickiego, Stanisława Samostrzelnika • mecenat Piotra Kmity oraz rodziny Bonerów • kontakty Jana Dantyszka z Erazmem z Rotterdamu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cenzura, Kościół narodowy, Akademia Wileńska, Akademia Zamojska, kolegium w Braniewie, arkady, kaplica Zygmuntowska, turcyki, epistolografia, polichromia, „Padwa północy”, modlitewnik królowej Bony, Kodeks Baltazara Behema, miniatura, psalmy • dlaczego dzieło Andrzeja Frycza Modrzewskiego <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> wydrukowano najpierw w wersji ocenzurowanej • znaczenie mecenatu dla kultury renesansowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady budowli renesansowych w Polsce • podać przykłady utworów Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego oraz omówić ich tematykę • wyjaśnić doniosłość dzieła Mikołaja Kopernika • scharakteryzować myśl polityczną i społeczną Andrzeja Frycza Modrzewskiego • opisać działanie polskiego szkolnictwa w XVI w. • scharakteryzować myśl polityczną Stanisława Orzechowskiego • wyjaśnić różnicę w poglądach Stanisława Orzechowskiego i Andrzeja Frycza Modrzewskiego • ocenić dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu • wymienić elementy architektury renesansowej i wskazać je w budowlach, takich jak: ratusz w Poznaniu, pałac w Baranowie, Sukiennice w Krakowie, kaplica Zygmuntowska, dziedziniec na Wawelu • zaprezentować dokonania twórców odrodzenia w dziedzinie literatury i sztuki oraz historiografii • omówić założenia urbanistyczne Zamościa • wskazać na mapie miejscowości, w których znajdowały się budowle renesansowe • porównać styl gotycki z renesansowym • scharakteryzować osiągnięcia polskich kompozytorów doby renesansu
--	--	----------	--	---	--

<p>ZP – XVIII.4), XIX.3), XIX.4) ZR – XVIII.4)</p>	<p>Reformacja na ziemiach polskich (rozdz. 13)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1510, 1520, 1523, 1534, 1540, 1562, 1570, 1573, 1596 • postacie: Jana Łaskiego, Menno Simonsa, Mosze Isserlesa • sytuację wyznaniową w państwie polsko-litewskim przed reformacją • wyznania protestanckie w Polsce w XVI w. • przyczyny niepowodzenia idei Kościoła narodowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja warszawska, unia brzeska, tolerancja religijna, unicy, obrządek greckokatolicki • bracia polscy (unitarianie, arianie), pacyfizm, husyci, anabaptyści, bracia czescy, Akademia Rakowska, zgoda sandomierska, Jednota Braterska, jesiwa, Sejm Czterech Ziem, Żydzi aszkenazyjscy, jidysz • przyczyny uchwalenia aktu konfederacji warszawskiej • cele zawarcia unii brzeskiej • dlaczego doszło do rozłamu w Kościele kalwińskim • przyczyny szerzenia się luteranizmu w miastach • przyczyny popularności kalwinizmu wśród polskiej szlachty • dlaczego do synodu sandomierskiego nie zostali dopuszczeni bracia polscy • dlaczego w XVI w. wielu Żydów osiedliło się w państwie polsko-litewskim • przyczyny przybycia do Polski menonitów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia konfederacji warszawskiej • omówić decyzje unii brzeskiej • scharakteryzować ideologię społeczną arian • scharakteryzować wyznania protestanckie występujące na ziemiach Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego o Rzeczypospolitej zwykło się mówić, że była państwem bez stosów • wyjaśnić, na czym polegał fenomen na skalę europejską aktu konfederacji warszawskiej • wskazać na mapie ziemie Rzeczypospolitej, na których hasła reformacji trafiły na podatny grunt • wyjaśnić, jaką rolę odgrywała Polska w XVI w. w życiu społeczności żydowskiej
--	--	----------	---	--	---

<p>ZP – XIX.1), XIX.2), XIX.3)</p>	<p>Rzeczpospolita Obojga Narodów (rozdz. 14)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1501, 1569 • postaci: Zygmunta Augusta, Aleksandra Jagiellończyka, Barbary Radziwiłłówny, Mikołaja Radziwiłła • unie zawierane z Wielkim Księstwem Litewskim w XIV i XV w. oraz ich postanowienia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia realna, inkorporacja, język ruski • groźbę zerwania unii polsko-litewskiej wraz z bezpotomną śmiercią Zygmunta Augusta • różnicę między unią personalną a unią realną • dlaczego postanowienia unii mielnickiej nigdy nie weszły w życie • dlaczego Zygmunt Stary i Bona nie popierali ślubu Zygmunta Augusta z Barbarą Radziwiłłówną • korzyści i zagrożenia wynikające z zacieśnienia unii dla strony polskiej i litewskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia unii lubelskiej • wymienić postanowienia unii w Mielniku • ocenić znaczenie unii w Mielniku dla dalszych prac nad połączeniem obu państw nowym aktem prawnym • wskazać ziemie, które zostały wcielone do Korony przez Zygmunta Augusta • przedstawić strukturę narodowościową Rzeczpospolitej Obojga Narodów • wyjaśnić rolę zagrożenia ze strony Moskwy dla przyspieszenia prac nad zawarciem unii realnej • wyjaśnić przyczyny sprzeciwu Litwinów wobec planów unii lubelskiej • dokonać interpretacji treści obrazu Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy unia lubelska była sukcesem czy porażką Zygmunta Augusta?” i uzasadnić swoje zdanie
------------------------------------	--	----------	---	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XX.1), XX.2)</p>	<p>Pierwsi władcy elekcyjni na polskim tronie (rozdz. 15)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1576–1577, 1577–1582, 1578 • postacie: Henryka Walezego, Stefana Batorego, Anny Jagiellonki, Piotra Skargi, Jana Zamoyskiego, Jakuba Uchańskiego, Jeana de Monluca 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja, wolna elekcja (elekcja <i>viritim</i>), artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>, interreks, sejm konwokacyjny, piechota wybraniecka • dlaczego szlachta wybrała Annę Jagiellonkę na króla Polski • dlaczego czas bezkrólewia był okresem niebezpiecznym dla państwa • powody niechęci szlachty do tworzenia piechoty wybranieckiej • znaczenie wolnej elekcji dla systemu demokracji szlacheckiej • dlaczego dominujący wpływ na wynik wolnych elekcji miała szlachta mazowiecka • mechanizm propagandy politycznej na wolnych elekcjach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić pierwszych królów elekcyjnych • podać postanowienia zawarte w artykułach henrykowskich • wyjaśnić, czym były <i>pacta conventa</i> • podać przykłady zobowiązań Henryka Walezego zawartych w <i>pacta conventa</i> • wyjaśnić wpływ wydarzeń we Francji na decyzję Henryka Walezego o opuszczeniu Rzeczypospolitej • omówić okoliczności wyboru Anny Jagiellonki na króla Polski • wyjaśnić przyczyny wojny z Moskwą za panowania Stefana Batorego • wskazać na mapie miejsca starć podczas wyprawy Stefana Batorego na Moskwę • wskazać na mapie ziemie przyznane Polsce na mocy rozejmu w Jamie Zapolskim • wyjaśnić przyczyny utworzenia Trybunału Koronnego • wyjaśnić przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem • scharakteryzować politykę wewnętrzną i zagraniczną Stefana Batorego • podać przyczyny zawarcia rozejmu w Jamie Zapolskim • ocenić panowanie pierwszych władców elekcyjnych
--	---	----------	---	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVIII.3), XIX.3)</p>	<p>Gospodarka i społeczeństwo państwa polsko-litewskiego w XVI i na początku XVII w. (rozdz. 16)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1496, 1520 • okres pomyślnej dla Rzeczypospolitej koniunktury na zboże w Europie: połowa XVI – połowa XVII w. • wiek, w którym kształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • regiony Rzeczypospolitej z największą i najmniejszą liczbą miast • bogate rodziny mieszczańskie – Bonerów w Krakowie i Loitzów w Gdańsku 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pańszczyzna, folwark, dwór szlachecki, koniunktura, monopol, przywiązanie chłopów do ziemi, zbiegostwo, dyby, miasta główne, miasta prywatne, jarmarki, żupy solne, taksy wojewodzińskie, spław wiślany, lichwiarz, bank pobożności, alegoria, połownictwo, Jarmark św. Dominika 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • wyjaśnić, dlaczego zabroniono mieszczanom kupna ziemi oraz obejmowania wyższych urzędów i stanowisk kościelnych • wymienić główne towary eksportowe państwa polsko-litewskiego w XVI w. • wyjaśnić, jak szlachta zabezpieczała się przed zbiegostwem chłopów • wymienić postanowienia statutu toruńskiego • scharakteryzować pozycję chłopów i mieszczan w społeczeństwie polskim w XVI i na początku XVII w. • wyjaśnić, dlaczego władcy mieli monopol na wydobycie soli • omówić wpływ handlu na współpracę różnych grup społecznych w XVI i początkach XVII w. • wyjaśnić, z czego wynikał spadek eksportu zboża w Gdańsku w latach 1575–1585 • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie Gdańsk w XVI w. był uważany za najważniejsze miasto handlowe państwa polsko-litewskiego?” oraz uzasadnić swoje zdanie • porównać gospodarkę Rzeczypospolitej i Europy Zachodniej w XVI i na początku XVII w.
	<p>Polska złotego wieku (lekcja powtórzeniowa)</p>	<p>1</p>			
	<p>Sprawdzian</p>	<p>1</p>			

Europa i Rzeczpospolita w XVII w.

<p>P – XVII.1) ZR – XVII.2)</p>	<p>Wojna trzydziestoletnia (rozdz. 17)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1618, 1618–1648, 1620, 1629, 1632, 1643, 1648 • postacie: Albrechta von Wallensteina, Gustawa II Adolfa, Ferdynanda II Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha, Chrystiana IV • strony walczące w wojnie trzydziestoletniej • cztery etapy wojny trzydziestoletniej • przykłady psucia monety przez władców uczestniczących w wojnie trzydziestoletniej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: defenestracja praska, Hradczany, Unia Ewangelicka (Unia Protestancka), Liga Katolicka, list majestatyczny, pokój westfalski, lisowczycy, łupy wojenne, Palatynat Reński, straty demograficzne, zapaść gospodarcza, psucie monety, sekularyzacja polityki • zmiany polityczne w Europie po wojnie trzydziestoletniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wojny trzydziestoletniej • wyjaśnić, dlaczego cesarscy namiestnicy zostali wyrzuceni przez okno zamku na Hradczanach • omówić najważniejsze skutki wojny trzydziestoletniej • scharakteryzować sytuację w Rzeszy przed wybuchem wojny trzydziestoletniej • wskazać na mapie państwa obozu protestanckiego i ich przeciwników • wyjaśnić skutki pierwszego etapu wojny dla Czechów • wyjaśnić, dlaczego Dania przystąpiła do wojny trzydziestoletniej • scharakteryzować przyczyny zaangażowania i główne działania wojenne Szwecji • wyjaśnić znaczenie bitew pod Białą Górą i pod Lützen dla przebiegu wojny trzydziestoletniej • omówić przyczyny zaangażowania politycznego i działania zbrojne Francji w czasie wojny trzydziestoletniej • wskazać na mapie decyzje terytorialne pokoju westfalskiego • wyjaśnić wpływ wojny trzydziestoletniej na polityczną, społeczną i gospodarczą sytuację w Europie • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie lisowczycy są owiani czarną legendą?” oraz uzasadnić swoje zdanie • ocenić rolę Albrechta von Wallensteina i Gustawa II Adolfa w wojnie trzydziestoletniej • omówić rokowania pokojowe w Münsterze i Osnabrück
-------------------------------------	--	----------	---	---	--

<p style="text-align: center;">ZP – XVII.2)</p>	<p>Absolutyzm we Francji (rozdz. 18)</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1617–1643, 1624, 1628, 1629, 1642, 1648–1653, 1661, 1685, 1701–1714 • postacie: Ludwika XIV, Armanda Richelieu, Ludwika XIII, Marii Medycejskiej, Anny Austriaczki, Jules’a Mazarina, Jeana Baptiste’a Colberta • reformy wprowadzone w armii francuskiej w czasie panowania Ludwika XIV • przyczyny i konsekwencje wojny Francji z Republiką Zjednoczonych Prowincji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm, monarchia absolutna, pierwszy minister, Stany Generalne, hugenoci, Król Słońce, regencja, regent, racja stanu, edykt łaski, centralizacja władzy, intendenci, merkantylizm, protekcjonizm, szlachta urzędnicza, fronda parlamentarna, fronda książęca, parlamenty, parlament paryski, generalny kontroler finansów, wojna o sukcesję hiszpańską, polityka reunionów, muszkiet, dragon, grenadier, pokój w Nijmegen • wpływ zdobycia twierdzy La Rochelle na ogłoszenie edyktu łaski • przyczyny ograniczenia przywilejów politycznych hugenotów • dlaczego kardynał Richelieu bezwzględnie rozprawił się z opozycją 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić charakterystyczne cechy absolutyzmu francuskiego za rządów Ludwika XIV • wyjaśnić znaczenie edyktu łaski • wyjaśnić przyczyny zaangażowania Francji w konflikt z Habsburgami • scharakteryzować politykę Jules’a Mazarina • scharakteryzować i ocenić politykę merkantylizmu • scharakteryzować politykę zagraniczną Francji w drugiej połowie XVII i na początku XVIII w. • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie okres od drugiej połowy XVII w. i na początku XVIII w. nazywany jest epoką francuskiej hegemonii w Europie?” oraz uzasadnić swoje zdanie • wskazać na mapie nabytki terytorialne Francji w XVII w. • wyjaśnić, dlaczego Wersal nazwano „złotą klatką” • wyjaśnić przyczyny i skutki wybuchu frondy • wyjaśnić, jakie korzyści przyniosła Francji polityka reunionów • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Wersal to oznaka potęgi czy rozrzutności Ludwika XVI?” oraz uzasadnić swoje zdanie
---	--	--------------------------------------	--	---	--

<p>ZP – XVII.2) ZR – XXIV.1)</p>	<p>Powstanie monarchii parlamentarnej w Anglii (rozdz. 19)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1603, 1605, 1639, 1640, 1640–1653, 1653, 1641, 1642–1649, 1649, 1651, 1653, 1658, 1659, 1679, 1685, 1688, 1689, 1701 • postacie: Olivera Cromwella, Jakuba I Stuarta, Karola I Stuarta, Karola II Stuarta, Jakuba II Stuarta, Marii II Stuart, Wilhelma III Orańskiego, Guya Fawkesa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna domowa w Anglii, nowa szlachta, chwalebna rewolucja, monarchia parlamentarna, Deklaracja praw, purytanie, dyktatura, lord protektor, prezbiterianie, protestanci nonkonformiści, independenci, Armia Nowego Wzoru, <i>Habeas corpus act</i>, Akt nawigacyjny, Krótki Parlament, Długi Parlament, Wielkie napomnienie, Petycja praw, Parlament Kadłubowy, spisek prochowy, „papiści”, ruch lewellerów i diggerów • dlaczego uchwalono Deklarację praw • dlaczego hodowla owiec stała się jedną z głównych gałęzi gospodarki w Anglii • przyczyny krytyki Kościoła anglikańskiego przez purytanów • znaczenie Aktu nawigacyjnego dla rozwoju gospodarczego Anglii • przyczyny i konsekwencje wojen Anglii ze Szkocją • skutki powstania w Irlandii przeciw Anglii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny domowej w Anglii • wymienić najważniejsze cechy monarchii parlamentarnej • przedstawić sytuację społeczno-wyznaniową i gospodarczą Anglii w początkach XVII w. • wymienić przyczyny konfliktu między Stuartami a parlamentem angielskim w XVII w. • wskazać na mapie obszar, który w czasie wojny domowej w Anglii znalazł się pod kontrolą parlamentu • przedstawić okres dyktatury Cromwella • wymienić prawa uzyskane przez parlament na mocy Deklaracji praw • wyjaśnić, dlaczego purytanie podzielili się na dwa odłamy • opisać przebieg i skutki angielskiej wojny domowej • wymienić przyczyny wojny Anglii z Republiką Zjednoczonych Prowincji • wyjaśnić, w jaki sposób doszło do powstania monarchii parlamentarnej • wyjaśnić, dlaczego Armia Nowego Wzoru zyskała opinię jednej z najbardziej nowoczesnych armii w XVII w. • omówić rolę Marii II Stuart w objęciu tronu przez Wilhelma III Orańskiego • wyjaśnić, dlaczego ustawa <i>Habeas corpus act</i> jest uznana za jeden z fundamentów przyszłej brytyjskiej demokracji • porównać dwa modele ustrojowe XVII-wiecznej Europy – francuską monarchię
--------------------------------------	--	----------	---	--	--

					<p>absolutną Ludwika XIV z angielską monarchią parlamentarną</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać ewolucję ustroju Francji oraz Anglii w XVII w.
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XVII.3), XXIII.3) ZR – XVII.5), XXIII.3), XXIII.4)</p>	<p>Barok w Europie i w Polsce (rozdz. 20)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas występowania baroku w Europie (koniec XVI w. – połowa XVIII w.) • daty: 1568–1584, 1584–1593, 1637, 1643–1644, 1668, 1677–1696 • postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Petera Paula Rubensa, Kartezjusza, Johna Locke’a, Francesca Borrominiego, Caravaggia, Moliera, Jana Chryzostoma Paska, Thomasa Hobbesa, Isaaca Newtona, Jana Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Händla, El Greca, Tylmana z Gamera, Giovanniego Trevano, Francisa Bacona, Johannes Keplera, Jana Heweliusza, Antonia Vivaldiego, Jeana Baptiste’a Racine’a, Wacława Potockiego, Constantina Tencalli, Diego Velázquez, Tomasza Dolabelli, Daniela Schultza, Barucha Spinozy, Claudia Monteverdiego, Jeana de La Fontaine’a, Samuela Twardowskiego, Macieja Kazimierza Sarbiewskiego • obiekty: kościół Il Gesù w Rzymie, kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krakowie, rzeźba <i>Ekstaza</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: barok, ekspresja, kolumnada, fasada, sarmatyzm, racjonalizm, empiryzm, światłocień, efekt iluzji, dynamizm, portret trumienny, muzyka organowa, pamiętnikarstwo, manieryzm, barok dworski, opera, oratorium, kontusz, żupan, pas kontuszowy, kantata, pasja, powieść łotrzykowska • znaczenie muzyki kościelnej i dworskiej w dobie baroku 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać charakterystyczne cechy baroku • wyjaśnić założenia racjonalizmu i empiryzmu • wymienić cechy kultury sarmackiej • przedstawić cechy architektury barokowej • przedstawić cechy rzeźby barokowej • wyjaśnić, w jakim celu tworzone portrety trumienne • opisać cechy manieryzmu na przykładzie dzieł El Greca • porównać pałac w Wersalu z pałacem w Wilanowie • scharakteryzować strój sarmacki • wyjaśnić, jaką rolę odgrywała sztuka barokowa w działaniach Kościoła, dworów królewskich i magnackich • przedstawić główne osiągnięcia uczonych doby baroku • scharakteryzować dwa nurty filozofii doby baroku oraz myśl polityczną tej epoki • wskazać różnice między barokiem zachodnioeuropejskim a polskim • scharakteryzować twórczość europejskich artystów baroku i podać przykłady tworzonych przez nich dzieł architektury, rzeźby, malarstwa, muzyki, literatury • przedstawić dokonania twórców epoki baroku w Rzeczpospolitej • przedstawić rolę portretu trumiennego jako źródła historycznego
--	---	----------	--	--	---

			<p>św. Teresy, kolumnada bazyliki św. Piotra w Rzymie, kościół w Nieświeżu, kolumna Zygmunta, pałac Ludwika XIV w Wersalu, Peterhof w Petersburgu, pałac króla Jana Sobieskiego w Wilanowie</p> <ul style="list-style-type: none">• nowe przyrządy do badań skonstruowane w tym okresie – mikroskop, pompa próżniowa, teleskop zwierciadlany	
--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXII.1), XXIII.1), XXIII.2) ZR – XXIII.2) </p>	<p>Król, magnateria i szlachta Rzeczypospolitej (rozdz. 21)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1587, 1589, 1590, 1605, 1606, 1606–1607, 1607 • postacie: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego, Maksymiliana III Habsburga, Jana Zamoyskiego, Stanisława Lubomirskiego, Piotra Skargi, Jana Tarnowskiego, Janusza Radziwiłła 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rokosz, magnateria, oligarchia, klientelizm, oligarchizacja życia politycznego, wojewoda, sejm pacyfikacyjny, monarchia mieszana, regres gospodarczy, stagnacja, kaznodzieja, stronnictwo popularystów, stronnictwo regalistów, <i>Kazania sejmowe</i>, ugoda janowiecka • powiązania rodzinne Zygmunta III Wazy z Jagiellonami • przyczyny podwójnej elekcji • rolę Jana Zamoyskiego w konflikcie z królem Zygmuntem III Wazą • zjawisko zamykania się stanu społecznego • cel zwołania sejmów w 1605 i 1606 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny zawiązania się opozycji przeciw królowi Zygmuntowi III Wazie • wymienić postulaty rokoszan • wymienić konkurentów Zygmunta Wazy do polskiego tronu • wymienić i scharakteryzować działania dwóch obozów politycznych w czasie elekcji • przedstawić żądania postawione przez Litwinów przysłemu królowi • przedstawić przyczyny i rezultat bitwy pod Byczyną • omówić znaczenie bitwy pod Byczyną dla wzmocnienia pozycji Jana Zamoyskiego w Polsce • wyjaśnić, do czego doprowadziły próby wzmocnienia władzy królewskiej przez Zygmunta III Wazę • wyjaśnić, na czym polegała monarchia mieszana • wyjaśnić przyczyny regresu gospodarczego w pierwszych dziesięcioleciach XVII w. • wyjaśnić konsekwencje bitwy pod Guzowem • scharakteryzować wzrost znaczenia magnaterii za panowania Zygmunta III Wazy i ocenić skutki tego zjawiska • ocenić zjawisko klientelizmu • omówić wpływ zmian społeczno-gospodarczych w Rzeczypospolitej w XVII w. na sytuację polityczną kraju • wskazać na mapie Byczynę i Guzów oraz regiony Rzeczypospolitej, gdzie było najwięcej rezydencji magnackich
--	---	----------	--	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego mianowanie Jana Tarnowskiego na podkanclerzego zaogniło konflikt Jana Zamoyskiego z królem• wymienić postanowienia ugody janowieckiej• omówić znaczenie magnaterii dla rozwoju kultury w Rzeczypospolitej
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXII.1), XXII.3) ZR – XXII.1), XXII.2)</p>	<p>Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją (rozdz. 22)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1599, 1600, 1600–1635, 1605, 1620, 1621, 1622, 1626–1629, 1627, 1629, 1635, 1655, 1655–1660, 1656, 1657, 1660 • postaci: Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego, Karola X Gustawa, Fryderyka Wilhelma, Janusza Radziwiłła • treść idei „przedmurza chrześcijaństwa” 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: husaria, hetman, potop szwedzki, pospolite ruszenie, inkorporacja, Kozacy, paulini, ikona, przeor, uniwersał, śluby lwowskie, konfederacja w Tyszowcach, wojna szarpana, lenno, układ w Radnot, traktat welawsko-bydgoski, układ w Kiejdanach • przyczyny zawarcia układu w Kiejdanach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rolę husarii w bitwie pod Kircholmem • wymienić przyczyny wojen ze Szwecją i z Turcją w XVII w. • omówić postanowienia pokoju oliwskiego • wyjaśnić religijny i propagandowy aspekt obrony Jasnej Góry • wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych ze Szwecją i z Turcją w pierwszej połowie XVII w. • omówić wojny ze Szwecją o Inflanty i ujście Wisły • przedstawić postawy Polaków w czasie potopu szwedzkiego • wymienić postanowienia zawieranych ze Szwecją rozejmów i podpisywanych traktatów • wyjaśnić przyczyny, dla których Jan Kazimierz złożył śluby lwowskie • przedstawić treść idei „przedmurza chrześcijaństwa” • scharakteryzować cele polityki zagranicznej Wazów na tronie polskim • ocenić rezultaty wojen stoczonych przez Rzeczypospolitą w pierwszej połowie XVII w. • wyjaśnić przyczyny zawarcia i ocenić postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich dla Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego układ w Radnot jest nazywany rozbiorem Polski • wyjaśnić okoliczności powstania idei „przedmurza chrześcijaństwa” • wyjaśnić międzynarodowe uwarunkowania konfliktów Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją w XVII w.
--	---	----------	--	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• ocenić wpływ wojen ze Szwecją na sytuację w Rzeczypospolitej• omówić rolę dowódców wojskowych w konfliktach toczonych przez Rzeczypospolitą w XVII w.• wymienić dzieła malarskie, literackie oraz filmy związane tematycznie z wojnami Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją w XVII w.
--	--	--	--	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXII.1), XXII.3) ZR – XXII.1) </p>	<p> Wojny Rzeczypospolitej z Rosją i powstanie Chmielnickiego (rozdz. 23) </p>	<p>2</p>	<p> Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1604, 1605, 1606, 1607–1608, 1609, 1610, 1612, 1613, 1618, 1648, 1649, 1651, 1654, 1654–1667, 1656, 1658, 1660, 1667 • postacie: Dymitra Samozwańca I, Stanisława Żółkiewskiego, Bohdana Chmielnickiego, Iwana IV Groźnego, Borysa Godunowa, Dymitra Samozwańca II, Wasyla II Szujskiego, Michała Romanowa, Jeremiego Wiśniowieckiego, Iwana Wyhowskiego, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego </p>	<p> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dymitriada, Kozacy, rozejm w Andruszowie, wielka smuta, sobór ziemski, carewicz, bojarzy, rejestr kozacki, porohy, Sicz, rozejm w Dywilinie, Rzeczpospolita Federacją Trojga Narodów, ataman, ugoda w Perejasławiu, ugoda w Hadziaczu, ugoda pod Zborowem, ugoda cudnowska, osełdec, szarawary, spisa </p>	<p> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wojny z Rosją w pierwszej połowie XVII w. • wyjaśnić znaczenie bitwy pod Kłuszynem • przedstawić przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego • wymienić postanowienia rozejmu w Andruszowie • omówić przyczyny i skutki kryzysu wewnętrznego w Rosji • przedstawić przyczyny udzielenia poparcia Dymitrowi Samozwańcowi przez polskich i litewskich magnatów • scharakteryzować rządy Dymitra Samozwańca i ich skutki • wyjaśnić, jaką rolę pełnił rejestr kozacki • przedstawić okoliczności zamordowania Dymitra Samozwańca I • wyjaśnić, jak doszło do drugiej dymitriady • wyjaśnić, dlaczego królewicz Władysław nie objął tronu carskiego • wskazać na mapie miejsca bitew oraz ziemie przyznane Rzeczypospolitej na mocy rozejmu w Dywilinie • wyjaśnić okoliczności zapoczątkowania w Rosji panowania dynastii Romanowów • omówić postanowienia ugody pod Zborowem • wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Beresteczkiem nie zostało wykorzystane • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla losów Ukrainy • omówić główne postanowienia ugody w Hadziaczu </p>
--	--	----------	---	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• przedstawić i pokazać na mapie przebieg wydarzeń i miejsca bitw w czasie powstania Chmielnickiego• omówić okoliczności zawarcia i postanowienia układu wileńskiego• wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Cudnowem zostało zaprzepaszczone• dokonać bilansu wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą na Wschodzie• scharakteryzować uzbrojenie piechoty kozackiej
--	--	--	--	--	---

<p>ZP – XXIII.1), XXIII.2) ZR – XXIII.1), XXIII.2)</p>	<p>Kryzys Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. (rozdz. 24)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1648, 1652, 1658, 1665–1666, 1666, 1668 • postacie: Władysława Sicińskiego, Ludwiki Marii, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego, Hieronima Radziejowskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>liberum veto</i>, elekcja <i>vivente rege</i>, abdykacja, konwersja, ksenofobia, sąd sejmowy, anarchia, obstrukcja sejmowa, gospodarstwo zagrodnicze, gospodarstwo chałupnicze 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób potop szwedzki wpłynął na załamanie gospodarcze kraju • wyjaśnić okoliczności użycia <i>liberum veto</i> po raz pierwszy na sejmie walnym • wymienić i wskazać na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej w XVII w. • wyjaśnić stosowanie przez Szwedów zasady „wojna żywi się sama” • wyjaśnić przyczyny wybuchu rokoszu Lubomirskiego • wyjaśnić przyczyny abdykacji Jana Kazimierza Wazy • wskazać okres, w którym największa liczba sejmów zakończyła się bez podjęcia uchwał • wyjaśnić skutki polityczne bitwy pod Mątwami • podać przykłady kradzieży dóbr kultury przez Szwedów w XVII w. • wyjaśnić, dlaczego sejm podjął decyzję o wygnaniu braci polskich • omówić wpływ wojen na poziom życia mieszkańców kraju • wyjaśnić przyczyny bicia monet niepełnowartościowych • wyjaśnić, w jaki sposób okres wojen wpłynął na kryzys kultury szlacheckiej • ocenić rolę zasady <i>liberum veto</i> w funkcjonowaniu demokracji szlacheckiej • ocenić, czy słusznie Hieronima Radziejowskiego uważa się za jednego z największych zdrajców w dziejach Rzeczypospolitej
--	--	----------	---	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego Jerzy Sebastian Lubomirski jest postacią kontrowersyjną• ocenić projekty wzmocnienia władzy królewskiej przez Jana Kazimierza Wazę• wyjaśnić znaczenie ukazania się pierwszego polskiego <i>Indeksu ksiąg zakazanych</i>
--	--	--	--	--	---

<p>ZP – XXII.1), XXII.2), XXII.3) ZR – XXII.1)</p>	<p>Rzeczpospolita w czasach Jana III Sobieskiego (rozdz. 25)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1672–1699, 1673, 1674, 1676, 1683, 1684, 1686, 1696, 1698, 1699 • postacie: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, Eleonory Habsburg, Karola V Leopolda, Jakuba Sobieskiego, Marysieńki Sobieskiej, Kara Mustafy, Leopolda I Habsburga, Augusta II Mocnego, Krzysztofa Grzymułtowskiego, Feliksa Kazimierza Potockiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: haracz, sułtan, wezyr, czambuł, Liga Święta, lewobrzeżna Ukraina, odsiecz wiedeńska, rozejm w Żurawnie, traktat (pokój) Grzymułtowskiego, pokój w Karłowicach • znaczenie odsieczy wiedeńskiej w dziejach Europy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia traktatu w Buczaczu • pokazać na mapie Podole, Buczacz, Chocim, Wiedeń • wyjaśnić, dlaczego król ruszył z odsieczą do oblężonego przez Turków Wiednia • wyjaśnić, jak doszło do zwycięstwa sił sprzymierzonych w bitwie pod Wiedniem • wyjaśnić, z czego wynikała skuteczność bojowa husarii • wyjaśnić znaczenie zwycięstwa pod Chocimiem dla wyboru na króla Jana Sobieskiego • omówić warunki rozejmu w Żurawnie • wyjaśnić, dlaczego koronacja Jana III Sobieskiego odbyła się dopiero dwa lata po jego elekcji • wyjaśnić znaczenie dla Turcji i Europy bitew pod Parkanami • wymienić państwa, które zawiązały Ligę Świętą i wyjaśnić cele polityczne Ligi • wymienić postanowienia pokoju Grzymułtowskiego i wskazać na mapie ziemie wymienione w traktacie pokojowym • wymienić postanowienia pokoju w Karłowicach i ocenić, czy były one sukcesem Augusta II Mocnego • wyjaśnić plany dotyczące osadzenia syna króla Jana III Sobieskiego na tronie Mołdawii • wyjaśnić, dlaczego kandydatura Jakuba Sobieskiego na króla Polski nie zyskała akceptacji szlachty • wyjaśnić, czego zażądała Rosja za udział w koalicji antytureckiej
--	--	----------	--	--	--

					<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny, przebieg i skutki bitwy pod Podhajcami • wymienić dzieła artystyczne, których tematem była wiktoria wiedeńska • scharakteryzować rolę, jaką odegrał Jan III Sobieski w wojnach z Turcją w drugiej połowie XVII w.
	Europa i Rzeczpospolita w XVII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Wiek oświecenia					

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXIV.2)</p>	<p>Oświecenie – epoka przemian (rozdz. 27)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1662, 1666, 1717, 1741, 1751–1765, 1762, 1783, 1784 • postacie: Woltera, Josepha i Jacques’a Montgolfier, Monteskiusza, Jeana-Jacques’a Rousseau, Denisa Diderota, Immanuela Kanta, Mosesa Mendelsohna, Daniela Defoe, Jonathana Swifta, Isaaca Newtona, Gottfrieda Wilhelma Leibniza, Karola Linneusza, Alessandra Volty, Benjamina Franklina • państwo, w którym po raz pierwszy w Europie wprowadzono powszechny obowiązek szkolny • poglądy głoszone przez Monteskiusza w dziele <i>O duchu praw</i> • poglądy głoszone przez Rousseau w dziele <i>Umowa społeczna</i> • pierwsze akademie nauk • wynalazki i odkrycia epoki oświecenia • poglądy głoszone przez Kanta w <i>Krytyce czystego rozumu</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa naturalne, oświecenie, rewolucja naukowa, empiryzm, racjonalizm, umowa społeczna, ateizm, deizm, trójpodział władzy, laicyzacja, Akademia Rysiów, Towarzystwo Królewskie, zasady dynamiki, prawo powszechnego ciężenia, rachunek różniczkowy, piorunochron, bateria elektryczna, teoria poznania, przewrót kopernikański w filozofii, masoneria, powiastka filozoficzna, powieść sentymentalna, powieść filozoficzna • ideę, zgodnie z którą rozum odwołujący się do doświadczenia jest źródłem wiedzy o człowieku i otaczającym go świecie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy oświecenia • wyjaśnić wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na spadek analfabetyzmu w społeczeństwie • wyjaśnić genezę oświecenia • scharakteryzować zasadę trójpodziału władzy • scharakteryzować poglądy myślicieli oświeceniowych na temat państwa • wyjaśnić przełom w medycynie, który spowodował wprowadzenie szczepionki przeciwko ospie • ocenić znaczenie <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i> dla popularyzacji wiedzy • wymienić główne osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki • wyjaśnić, w jaki sposób Immanuel Kant zdefiniował oświecenie • scharakteryzować rolę salonów literackich w propagowaniu haseł oświecenia • wyjaśnić, jaki wpływ na rozwój nauki miały loże masońskie i akademie nauk • wyjaśnić, dlaczego Immanuela Kanta uważa się za sprawcę przewrotu kopernikańskiego w filozofii • wyjaśnić, w jaki sposób literatura odwoływała się do głównych haseł oświecenia • podać przykłady dzieł oświeceniowych wykorzystywanych współcześnie w kulturze masowej
---	--	----------	--	---	---

<p>ZP – XXIV.1) ZR – XXIV.1)</p>	<p>Rewolucja przemysłowa w XVIII w. (rozdz. 28)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1712, 1769, 1776 • postacie: Jamesa Watta, Thomasa Newcomena, Adama Smitha, François Quesnaya • zasadę działania maszyny parowej • poglądy Smitha zawarte w dziele <i>Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja przemysłowa, patent, maszyna parowa, rozwój demograficzny, rewolucja agrarna, płodozmian, proces grodzenia, urbanizacja, klasa robotnicza (proletariat), liberalizm ekonomiczny (gospodarczy), „niewidzialna ręka rynku” (wolna konkurencja), fizjokratyzm • przyczyny spadku liczby urodzeń w XVIII w. • wpływ poprawy warunków sanitarnych na spadek śmiertelności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich dziedzinach gospodarki znalazł zastosowanie wynalazek maszyny parowej • wyjaśnić działanie maszyny parowej • wyjaśnić przyczyny rozkwitu demograficznego w XVIII-wiecznej Europie • wyjaśnić przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej w Anglii • scharakteryzować przemiany w rolnictwie w XVIII w. • wyjaśnić negatywne skutki procesu urbanizacji • przedstawić poglądy Adama Smitha • wymienić główne założenia fizjokratyzmu • wskazać podobieństwa i różnice między fizjokratyzmem a liberalizmem • wymienić wynalazki rewolucji przemysłowej i scharakteryzować skutki ich zastosowania • wyjaśnić, w jaki sposób wzrost liczby mieszkańców w miastach wymuszał wprowadzenie zmian w przestrzeni urbanistycznej
--------------------------------------	---	----------	--	---	---

ZR – XXIV.3)	Rywalizacja mocarstw europejskich w XVIII w. (rozdz. 29)	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1700–1721, 1702, 1709, 1713, 1721, 1740–1745, 1742, 1744–1745, 1756, 1762, 1763 • postaci: Piotra I Wielkiego, Karola XII, Augusta II Mocnego, Marii Teresy, Karola VI Habsburga, Fryderyka II Wielkiego, Piotra III • rezultat i konsekwencje bitwy pod Połtawą 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna północna, pokój w Nystad, Cesarstwo Rosyjskie, traktat narewski, taktyka spalonej ziemi, twierdza Pietropawłowska, imperator, pierwsza wojna śląska, druga wojna śląska, sankcja pragmatyczna, pokój we Wrocławiu, odwrócenie przymierzy, wojna siedmioletnia (trzecia wojna śląska), cud domu brandenburskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wielkiej wojny północnej • omówić postanowienia pokoju w Nystad • wyjaśnić strategiczne znaczenie twierdzy w Narwie • wyjaśnić, dlaczego bitwę pod Połtawą możemy uważać za jedną z najważniejszych bitew w historii powszechnej • omówić rolę Augusta II Mocnego w wielkiej wojnie północnej • wyjaśnić przyczyny wybuchu pierwszej i drugiej wojny śląskiej • wymienić postanowienia pokoju we Wrocławiu • omówić konsekwencje pierwszej i drugiej wojny śląskiej • wskazać na mapie zasięg terytorialny działań militarnych w trakcie pierwszej i drugiej wojny śląskiej • omówić zmiany, jakie zaszły w armii pruskiej w XVIII w. • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny siedmioletniej • wyjaśnić, w jaki sposób konflikty zbrojne w XVIII w. wpłynęły na umocnienie pozycji Prus i Rosji na arenie międzynarodowej • wyjaśnić, w jaki sposób warunki klimatyczne wpłynęły na działania armii szwedzkiej w Rosji • wyjaśnić, dlaczego Maria Teresa była uznawana za jedną z najwybitniejszych władczyń epoki wczesnonowożytnej • uzasadnić tezę, że o wojnie siedmioletniej możemy mówić jako o pierwszym konflikcie światowym
--------------	--	---	--	---	--

<p style="text-align: center;">ZP – XXIV.3) ZR – XXIV.3)</p>	<p>Sąsiedzi Rzeczypospolitej – Rosja, Prusy i Austria (rozdz. 30)</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689–1721, 1701, 1713–1740, 1762–1796, 1740–1772, 1760, 1764, 1765–1780, 1768, 1773, 1781, 1781–1785, 1785, 1787 • postaci: Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Jemieliana Pugaczowa, Fryderyka I, Fryderyka Wilhelma I, Marii Teresy, Józefa II 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm oświecony, europeizacja społeczeństwa, wielkie poselstwo, powstanie Pugaczowa, grażdanka, dworanie, Senat Rządzący, współrządy, józefinizm, edykt o tolerancji (patent tolerancyjny), gubernie, „król sierżant”, system północny, Rada Państwa, scentralizowana administracja, unifikacja państwa, Nadworna Komisja Edukacyjna, Karta szlachty • konieczność modernizacji armii przez Piotra I • cel podróży Piotra I Wielkiego po Europie Zachodniej • co zyskał elektor Fryderyk III, koronując się w Królewcu na króla Prus 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym był absolutyzm oświecony • podać przykłady reform przeprowadzonych przez Piotra I • scharakteryzować reformy polityczne oraz społeczno-gospodarcze Piotra I • omówić rolę Piotra I w budowie rosyjskiej floty • wyjaśnić, dlaczego obcinanie bród wywoływało sprzeciw części społeczeństwa rosyjskiego • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania chłopów w 1773 r. w Rosji • wskazać na mapie obszary przyłączone do Rosji w czasach Piotra I i Katarzyny II • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Prus • wyjaśnić, dlaczego Fryderyk Wilhelma I nazywano „królem sierżantem” • przedstawić reformy przeprowadzone w monarchii Habsburgów przez Marię Teresę i Józefa II • wyjaśnić, w jaki sposób Fryderyk II dążył do odbudowy państwa po wojnie siedmioletniej • wyjaśnić, co oznacza sformułowane przez Fryderyka Wielkiego stwierdzenie, że „panujący jest pierwszym sługą państwa” • scharakteryzować działania Fryderyka II w dziedzinie szkolnictwa, sądownictwa, reformy monetarnej • ocenić, czy rządy i reformy Fryderyka II oraz Józefa II były zgodne z ideą monarchii oświeconych • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Katarzyna II kontynuowała reformy i politykę Piotra I?” oraz uzasadnić swoje zdanie
--	---	--------------------------------------	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXV.1), XXV.2), XXV.4) ZR – XXV.2) </p>	<p>Powstanie Stanów Zjednoczonych (rozdz. 31)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1775, 1775–1783, 1776, 1777, 1779, 1783, 1787 • postacie: George’a Washingtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Benjamina Franklina, Thomasa Jeffersona, Jerzego III, Williama Howe’a 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: amerykańska wojna o niepodległość (rewolucja amerykańska), Deklaracja niepodległości, „bostońska herbatka” („bostońskie picie herbaty”), opłaty stemplowe, ojcowie założyciele, Kongres, Izba Reprezentantów, Senat, prezydent, Pierwszy Kongres Kontynentalny, Drugi Kongres Kontynentalny, pokój paryski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wojny kolonii z Wielką Brytanią • wymienić główne postanowienia Deklaracji niepodległości • wymienić główne postanowienia Konstytucji Stanów Zjednoczonych i opisać kompetencje poszczególnych organów władzy • wskazać na mapie kolonie, które weszły w skład Stanów Zjednoczonych Ameryki • wyjaśnić, w których zapisach Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki zostały odzwierciedlone główne idee epoki oświecenia • opisać udział Polaków w amerykańskiej wojnie o niepodległość • wymienić państwa, które przyłączyły się do konfliktu po stronie kolonii • wymienić postanowienia pokoju paryskiego • wskazać na mapie Boston, Filadelfię, Savannah, Trenton • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Kazimierz Pułaski zyskał większą sławę w Stanach Zjednoczonych niż w Polsce, oraz podać argumenty na poparcie swojego sądu • wyjaśnić, w jaki sposób Amerykanie czczą polskich bohaterów rewolucji amerykańskiej
---	---	----------	--	---	---

<p style="text-align: center;">ZP – XXV.3) ZR – XXV.1), XXV.2)</p>	<p>Rewolucja francuska (rozdz. 32)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 14 VII 1789, 1789, 1791, 1792, 1793, 1793–1794, 1795, 1795–1799 • postacie: Ludwika XVI, Marii Antoniny, Emmanuela Josepha Sieyès’a, Marie Josepha de La Fayette’a, Maksymiliana Robespierre’a, Georges’a Dantona, Paula Barrasa, Camille’a Desmoulinsa, Antoine’a Louisa Saint-Justa, Jeana-Paula Marata, Olympe de Gouges 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bastylia, Stany Generalne, Wersal, burżuazja, stan trzeci, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, Gwardia Narodowa, Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna, Zgromadzenie Prawodawcze, dyktatura, gilotyna, jakobini, Komitet Ocalenia Publicznego, Komitet Bezpieczeństwa Powszechnego, Trybunał Rewolucyjny, koalicja antyfrancuska, kordelierzy, feuillanci, żyrondyści, sankiuloci, powstanie (wojna) w Wandei, Istota Najwyższa, przewrót termidoriański, dyktoriat, Rada Pięciuset, Rada Starszych, Deklaracja praw kobiety i obywatelki, dekret o podejrzanych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Ludwik XVI zwołał Stany Generalne • wyjaśnić, dlaczego zdobycie Bastylii jest uważane za początek rewolucji francuskiej • scharakteryzować społeczne, gospodarcze i polityczne przyczyny wybuchu rewolucji we Francji • wymienić główne założenia Deklaracji praw człowieka i obywatela • wskazać punkty Deklaracji praw człowieka i obywatela odwołujące się do głównych haseł oświecenia • wymienić symbole rewolucji francuskiej • scharakteryzować główne założenia konstytucji francuskiej z 1791 r. • wyjaśnić, o co został oskarżony Ludwik XVI • wyjaśnić reakcję międzynarodową na sytuację we Francji • omówić symboliczne znaczenie, jakie miało dla rewolucjonistów ścięcie Ludwika XVI • scharakteryzować najważniejsze stronnictwa polityczne okresu rewolucji francuskiej • wyjaśnić, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego • omówić skutki rewolucji francuskiej • wymienić przyczyny i przedstawić przebieg powstania (wojny) w Wandei • wyjaśnić, na czym polega różnica między mitem rewolucyjnym Bastylii a prawdą historyczną • wyjaśnić stwierdzenie Dantona, że „rewolucja, jak Saturn, pożera własne dzieci” • wyjaśnić znaczenie rewolucji francuskiej w dziejach Europy
--	--	----------	--	---	--

ZR – XXIV.2)	Rokoko i klasycyzm (rozdz. 33)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas występowania klasycyzmu w sztuce (połowa XVIII w. – lata 30. XIX w.) • postacie: markizy de Pompadour, Jacques’a-Louisa Davida, Ludwiga van Beethovena, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Joshui Reynoldsa, François-Thomasa Germaina, Jeana-Antoine’a Houdona, Josepha Haydna, Johanna Joachima Winckelmanna, Abla-François Poissona de Vandières’a, Jacques’a François Blondela • miejsca, gdzie dokonano odkryć archeologicznych we Włoszech na początku XVIII w. – Pompeje i Herkulanum • centra sztuki klasycystycznej w Europie • dzieła muzyki klasycystycznej • kanon sztuki klasycystycznej • obiekty: pałac w Casercie, pałac Peterhof, Kapitol w Waszyngtonie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rokoko, klasycyzm (neoklasycyzm), kolekcjonerstwo, sztuka użytkowa, malarstwo portretowe, malarstwo historyczne, planowanie przestrzenne, ebeniści, muzyka homofoniczna, rondo, sonata 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym było rokoko • wymienić cechy sztuki klasycystycznej • wyjaśnić, jakie czynniki wpłynęły na pojawienie się nowego stylu w sztuce • wyjaśnić, dlaczego o okresie rozwoju klasycyzmu mówiono, że jest to okres „Europy francuskiej” • scharakteryzować architekturę klasycystyczną i podać jej przykłady • przedstawić przyczyny odejścia twórców od baroku • wyjaśnić, w jaki sposób malarstwo klasycystyczne odwoływało się do wydarzeń historycznych • wyjaśnić, dlaczego krytykowano rokoko • omówić rozwój sztuki użytkowej w XVIII w. • omówić wpływ mecenatu na rozwój klasycyzmu • wyjaśnić, w jaki sposób sztuka klasycystyczna odzwierciedlała idee oświeceniowe
	Wiek oświecenia (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			

Rzeczpospolita w XVIII w.

<p style="text-align: center;">ZP – XXVI.1), XXVI.2) ZR – XXVI.1)</p>	<p>Rzeczpospolita w czasach saskich (rozdz. 34)</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1700–1721, 1702, 1704, 1709, 1715, 1717, 1720, 1732, 1733, 1740, 1743, 1761–1763 • postaci: Augusta II Mocnego, Augusta III, Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Konarskiego, Michała Radziejowskiego, Stanisława Ledóchowskiego, Michała Fryderyka Czartoryskiego, Jana Klemensa Branickiego, Karola Stanisława Radziwiłła, Stefana Garczyńskiego, Mateusza Białozora, Henryka Brühla • rezultat i konsekwencje bitwy pod Kliszowem • główne tezy zawarte w traktatach politycznych <i>Głos wolny wolność ubezpieczający</i>, <i>O skutecznym rad sposobie</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: podwójna elekcja, wielka wojna północna, koterie, konfederacja sandomierska, sejm niemy, konfederacja tarnogrodzka, konfederacja generalna, pogłówne, układ w Poczdamie, hiberna, wojna o sukcesję polską, Familia, republikanci, pijarzy, Collegium Nobilium, dobra stołowe, Kamera • znaczenie bitwy pod Kliszowem dla działań w czasie wielkiej wojny północnej na terenie Rzeczpospolitej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze przejawy kryzysu wewnętrznego Rzeczpospolitej za rządów Sasów • omówić okoliczności objęcia tronu przez Stanisława Leszczyńskiego • scharakteryzować sytuację polityczną w Rzeczpospolitej w czasie wielkiej wojny północnej • wymienić postanowienia sejmu niemego • podać przyczyny redukcji liczby wojska w Rzeczpospolitej uchwalonej na sejmie niemym • scharakteryzować skutki społeczne i gospodarcze udziału Rzeczpospolitej w wielkiej wojnie północnej • wyjaśnić, jak odbywała się ingerencja obcych państw w wewnętrzne sprawy Rzeczpospolitej w czasach saskich • scharakteryzować programy stronnictw politycznych, które działały w okresie panowania Augusta III • wyjaśnić, na czym polegała reforma szkolnictwa opracowana przez Stanisława Konarskiego • wyjaśnić, z czego wynikały niepowodzenia Augusta III w polityce zagranicznej i wewnętrznej Rzeczpospolitej • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że August III był jednym z najgorszych władców Rzeczpospolitej, oraz uzasadnić swoje zdanie • scharakteryzować projekty reform Rzeczpospolitej w połowie XVIII w. • ocenić działalność polityczną Stanisława Leszczyńskiego w okresie wojny północnej
---	---	--------------------------------------	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXVI.2), XXVI.3), XXVI.4) ZR – XXVI.2), XXVI.3) </p>	<p>I rozbiór Rzeczypospolitej (rozdz. 35)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1767, 1768–1772, 1772, 1773–1775 • postacie: Stanisława Augusta Poniatowskiego, Tadeusza Rejtana, Katarzyny II Wielkiej, Nikołaja Repnina, Michała Krasińskiego, Józefa Pułaskiego, Adama Ponińskiego, Michała Hieronima Radziwiłła, Ottona Magnusa von Stackelberga, Kajetana Sołtyka, Józefa Andrzeja Załuskiego, Samuela Korsaka 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sejm konwokacyjny, dysydenci, konfederacje dysydenckie, prawa kardynalne, konfederacja barska, Rada Nieustająca, sejm rozbiorowy, departament, prawa antydysydenckie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wyboru Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla • wymienić uczestników I rozbioru Rzeczypospolitej • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w wyniku I rozbioru • wymienić prawa kardynalne • podać przyczyny zawiązania konfederacji barskiej • przedstawić postulaty konfederatów barskich • wskazać na mapie obszary objęte walką zbrojną w czasie wojny domowej 1768–1772 • wyjaśnić rolę Rosji w elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego • wymienić postanowienia sejmu rozbiorowego • scharakteryzować postawę posłów podczas obrad sejmu rozbiorowego • rozstrzygnąć, czy prawa kardynalne wzmocniały czy osłabiały państwo, oraz uzasadnić swoje zdanie • wyjaśnić wizję artystyczną sejmu rozbiorowego stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Rejtan. Upadek Polski</i> • scharakteryzować problem równouprawnienia dysydentów w Rzeczypospolitej • ocenić postawę Tadeusza Rejtana na sejmie rozbiorowym • wyjaśnić znaczenie konfederacji barskiej
--	---	----------	--	---	---

<p>ZP – XXVIII.1), XXVIII.2) ZR – XXVIII.1), XXVIII.2)</p>	<p>Kultura oświecenia w czasach stanisławowskich (rozdz. 36)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1747, 1765, 1770, 1773, 1775, 1788–1793 • postacie: Hugona Kołłątaja, Ignacego Krasickiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Franciszka Bohomolca, Ignacego Potockiego, Grzegorza Piramowicza, Adama Naruszewicza, Bernarda Bellotta (Canaletta), Marcella Bacciarellego, Dominika Merliniego, Jana Chrystiana Kamsetzera, Andrégo Le Bruna, Józefa Andrzeja i Andrzeja Stanisława Załuskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy stanisławowskie, Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej (KEN), obiady czwartkowe, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, styl stanisławowski, Łazienki Królewskie, weduty, Biblioteka Załuskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego król utworzył Szkołę Rycerską • wyjaśnić, w jakim celu została powołana Komisja Edukacji Narodowej • podać przykłady obiektów w Warszawie związanych z królem Stanisławem Augustem • wyjaśnić, dlaczego obiady czwartkowe zwane były „obiadami rozumnymi” • podać miejsca, w których odbywały się obiady czwartkowe • omówić zadania, które stawiała nauczycielom Komisja Edukacji Narodowej • omówić strukturę instytucji oświatowych, których pracę miała nadzorować Komisja Edukacji Narodowej • wyjaśnić, w jakim celu powstało Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych • wskazać przeszkody, które utrudniały pracę Komisji Edukacji Narodowej • wskazać różnicę między obiadami czwartkowymi i spotkaniami w salonach literackich Europy Zachodniej • wymienić dzieła Bernarda Bellotta oraz Marcella Bacciarellego powstałe w Polsce • przedstawić rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w ożywieniu kultury XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej • wskazać elementy stylu stanisławowskiego na przykładzie pałacu Na Wyspie • ocenić wkład Stanisława Augusta w rozwój kultury polskiej w czasach stanisławowskich
---	--	----------	---	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• przedstawić dorobek kulturalny Rzeczypospolitej za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego• wyjaśnić, w jaki sposób historycy mogą wykorzystać malarstwo Bernarda Bellotta do badań nad historią Warszawy
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXVI.5), XXVII.1), XXVII.3) ZR – XXVI.3), XXVI.4), XXVII.1)</p>	<p>Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja (rozdz. 37)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788–1792, 1789, 1791, 1792, 1793 • postacie: Hugona Kołłątaja, Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, Jana Dekerta, Stanisława Kostki Potockiego, Ignacego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Michała Poniatowskiego, Jacka Małachowskiego, Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszkę, Stanisława Bielińskiego, Jakoba Johanna Sieversa, Ludwiga Heinricha Buchholtza 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Konstytucja 3 maja, Sejm Wielki (Sejm Czteroletni), kadencja sejmu, reforma skarbowo-wojskowa, sejm skonfederowany, unifikacja, Straż Praw, jurysdykcja, czarna procesja, ustawa o miastach królewskich, ustawa rządowa, gołota (nieposesjonaci), instrukcje poselskie, ustawa o reformie sejmików, stronnictwo patriotyczne (republikańskie), stronnictwo hetmańskie, stronnictwo królewskie (dworskie), ofiara dziesiątego grosza, konfederacja targowicka, aklamacja, diariusz, Order Virtuti Militari 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia Konstytucji 3 maja • wyjaśnić, jak doszło do II rozbioru Rzeczypospolitej • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w II rozbiorze • wyjaśnić, dlaczego Austria nie uczestniczyła w II rozbiorze Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego część szlachty była przeciwna reformom dotyczącym miast i mieszczaństwa • wyjaśnić cel zorganizowania czarnej procesji • scharakteryzować reformy Sejmu Wielkiego • omówić sytuację międzynarodową w przededniu Sejmu Wielkiego • wyjaśnić trudności, jakie napotymano przy realizacji reformy skarbowo-wojskowej • scharakteryzować programy i działalność stronnictw na Sejmie Wielkim • wyjaśnić, dlaczego przeciwnicy Konstytucji 3 maja uważali, że była ona zamachem stanu • omówić przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja • wyjaśnić, dlaczego król Stanisław August przystąpił do konfederacji targowickiej • wskazać na mapie Zieleńce i Dubienkę • ocenić postawę szlachty w trakcie sejmu rozbiorowego w 1793 r. • wymienić podobieństwa i różnice między Konstytucją 3 maja a konstytucją amerykańską z 1787 r. i francuską z 1791 r. • wyjaśnić wizję artystyczną stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Konstytucja 3 maja 1791 r.</i>
--	---	----------	--	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• ocenić, czy postanowienia Konstytucji 3 maja były zgodne z ideami oświecenia
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXVII.2), XXVII.3), XXVII.4) ZR – XXVII.2)</p>	<p>Insurekcja kościuszkowska i III rozbiór Rzeczypospolitej (rozdz. 38)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795, 1797, 1798 • postaci: Tadeusza Kościuszki, Wojciecha Bartosa, Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Antoniego Madalińskiego, Aleksandra Suworowa, Ignacego Zakrzewskiego, Józefa Zabieli, Józefa Ankwicza, Józefa Kazimierza Kossakowskiego, Ignacego Działyńskiego, Jędrzeja Kapostasa, Józefa Wybickiego, Józefa Pawlikowskiego, Osipa Igelströma, Aleksandra Tormasowa, Iwana Fersena, Tomasza Wawrzeckiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: insurekcja, naczelnik siły zbrojnej narodowej, kosynierzy, Uniwersał połaniecki, klub jakobinów, Rada Zastępcza Tymczasowa, Sąd Najwyższy Kryminalny, rzeź Pragi, konwencja petersburska 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego • opisać przebieg bitwy pod Raławicami • podać przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego • wskazać na mapie ziemie, które utraciła Rzeczpospolita w III rozbiórze • wymienić postanowienia Uniwersału połanieckiego i wyjaśnić, w jaki sposób zmieniła on sytuację chłopów • opisać przebieg wydarzeń w Warszawie i Wilnie w czasie insurekcji kościuszkowskiej • scharakteryzować nastroje polityczne wśród mieszkańców stolicy i podejmowane przez nich działania • opisać przebieg wydarzeń w czasie powstania kościuszkowskiego z uwzględnieniem najważniejszych bitew • wskazać na mapie Raławice, Szczekociny, Połaniec, Maciejowice, Radoszyce, Grodno • wyjaśnić, dlaczego Prusy przystąpiły do tłumienia insurekcji • scharakteryzować przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, uwzględniając ich aspekt polityczny, społeczny i militarny • ocenić straty terytorialne i ludnościowe, jakie poniosła Rzeczpospolita na rzecz Rosji, Austrii i Prus w wyniku III rozbioru • wymienić postanowienia konwencji petersburskiej • ocenić panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego
--	---	----------	---	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę i dokonania Tadeusza Kościuszki w walce o niepodległość Rzeczypospolitej i Stanów Zjednoczonych
ZP – XXVII.4) ZR – XXVII.3), XXVII.4)	Dlaczego Rzeczypospolita upadła? (rozdz. 39)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Waleriana Kalinki, Józefa Szujskiego, Michała Bobrzyńskiego, Władysława Smoleńskiego, Stanisława Smolki, Adolfa Pawińskiego, Tadeusza Korzona, Wacława Tokarza, Wacława Sobieskiego, Stanisława Kutrzeby • czas zainicjowania przez historyków dyskusji o przyczynach upadku Rzeczypospolitej • czas powstania krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej • czas powstania nowej krakowskiej szkoły historycznej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: krakowska szkoła historyczna, warszawska szkoła historyczna, nowa krakowska szkoła historyczna 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić najważniejszą różnicę w poglądach historyków szkoły krakowskiej i szkoły warszawskiej na temat upadku Rzeczypospolitej • wyjaśnić, na jakie obszary historii zwrócili uwagę historycy szkoły warszawskiej, odrzucając tezy stawiane przez szkołę krakowską • wymienić czynniki, które doprowadziły do upadku Rzeczypospolitej opisane przez Michała Bobrzyńskiego w jego syntezie historii Polski • wyjaśnić poglądy na temat upadku Rzeczypospolitej prezentowane przez nową krakowską szkołę historyczną • przedstawić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej • zająć stanowisko w dyskusji: „Dlaczego doszło do upadku Rzeczypospolitej?” oraz uzasadnić swoje zdanie • rozstrzygnąć, które argumenty uważa za bardziej przekonujące – historyków szkoły krakowskiej czy szkoły warszawskiej – oraz uzasadnić swoje zdanie
	Rzeczypospolita w XVIII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			

Epoka napoleńska

<p style="text-align: center;">ZP – XXIX.1 ZR – XXIX.1), XXIX.2)</p>	<p>System napoleoński w Europie (rozdz. 40)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1796–1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808 • postacie: Napoleona Bonaparte, Józefiny, Aleksandra I, Horatia Nelsona, Franciszka II, Fryderyka Wilhelma III, Jana Kozietulskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierwszy konsul, referendum, cesarz Francuzów, Kodeks Napoleona, zamach 18 brumaire’a, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński, protektorat, trzecia koalicja antyfrancuska, czwarta koalicja antyfrancuska, blokada kontynentalna, pierwsza koalicja antyfrancuska, druga koalicja antyfrancuska, „szlachta zasług”, bitwa pod piramidami, Bank Francji, konkordat, system napoleoński, szwoleżerowie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wprowadzenia konsulatu we Francji • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do koronacji cesarskiej Napoleona • wymienić główne zasady z Kodeksu Napoleona • wymienić postanowienia pokoju w Tylży • wyjaśnić znaczenie bitwy pod Trafalgarem dla dalszej walki Napoleona z Wielką Brytanią • wyjaśnić cel blokady kontynentalnej • wyjaśnić, od czego zależała skuteczność blokady kontynentalnej • wyjaśnić skutki bitwy pod Austerlitz • wyjaśnić, w jakim celu utworzono Związek Reński • wymienić główne państwa należące do Związku Reńskiego • wskazać na mapie Trafalgar, Austerlitz, Jenę, Auerstedt, Iławę Pruską, Frydland, Tylżę • wymienić postanowienia pokoju w Campo Formio • wyjaśnić cel wyprawy wojsk francuskich do Egiptu • scharakteryzować politykę wewnętrzną Napoleona • wymienić postanowienia konkordatu podpisanego przez Napoleona ze Stolicą Apostolską • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu walk w Hiszpanii i Portugalii • wyjaśnić znaczenie szarży polskich szwoleżerów w wąwozie Somosierra dla kampanii Napoleona w Hiszpanii
--	---	----------	---	--	---

					<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak funkcjonował system napoleoński w Europie • wymienić państwa zależne od Francji oraz takie, na których tronach zasiedli członkowie rodziny Napoleona • wskazać na mapie wąwóz Somosierra • scharakteryzować sytuację wewnętrzną i międzynarodową Francji w okresie dyktatoratu • rozstrzygnąć, czy Napoleona można nazwać grabarzem czy twórczym kontynuatorem rewolucji francuskiej, oraz uzasadnić swoje zdanie • wyjaśnić, dlaczego szarża szwoleżerów w wąwozie Somosierra stała się symbolem męstwa i honoru polskich żołnierzy
--	--	--	--	--	---

<p>ZP – XXIX.2) ZR – XXIX.3)</p>	<p>Legiony Polskie we Włoszech (rozdz. 41)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795–1796, 1796–1797, 1797, 1799, 1802, 1806, 1808 • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, Karola Kniaziewicza, Dionizego Mniewskiego, Franciszka Ksawerego Dmochowskiego, Józefa Gabriela Taszyckiego, Waleriana Dzieduszyckiego • słowa <i>Pieśni Legionów Polskich</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Pieśń Legionów Polskich</i>, dezercja, półbrygady, legie, bataliony, Republika Lombardzka, Legia Naddunajska, Armia Renu, Legia Honorowa, korpus posiłkowy, Agencja, Deputacja Polska, Zgromadzenie Centralne (Centralizacja Lwowska), Legia Polsko-Włoska, Legia Nadwiślańska 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do powstania Legionów Polskich we Włoszech • wyjaśnić znaczenie <i>Pieśni Legionów Polskich</i> dla budzenia ducha patriotycznego wielu pokoleń Polaków • wymienić główne postanowienia porozumienia z Republiką Lombardzką w sprawie utworzenia Legionów Polskich • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozwiązania Legionów Polskich • wyjaśnić, dlaczego polscy legioniści zostali wysłani na Santo Domingo • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych z udziałem Legionów Polskich • opisać sytuację legionistów na Santo Domingo • wyjaśnić przyczyny wysokiej śmiertelności legionistów na Santo Domingo • wyjaśnić okoliczności powstania Legii Naddunajskiej • wskazać na mapie miejsca walk Legii Naddunajskiej • ocenić stosunek Napoleona do polskich jednostek wojskowych walczących u jego boku • wymienić polskie, włoskie i francuskie elementy umundurowania żołnierzy Legionów Polskich we Włoszech • przedstawić sytuację polskich środowisk niepodległościowych po III rozbiore • scharakteryzować działania podejmowane przez organizacje emigracyjne powstałe we Francji po upadku Rzeczypospolitej
--------------------------------------	--	----------	---	--	---

<p>ZP – XXIX.2), XXIX.3) ZR – XXIX.3)</p>	<p>Księstwo Warszawskie (rozdz. 42)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1806–1807, 1807, 1809, 1812, 1813, 1815 • postacie: Józefa Poniatowskiego, Fryderyka Augusta I, Józefa Sułkowskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sprawa polska, Księstwo Warszawskie, Wolne Miasto Gdańsk, kongres wiedeński, wojna austriacko-francuska, pokój w Schönbrunn, Nowa Galicja, Wielka Armia, Komisja Rządząca, Rada Stanu, bitwa narodów, Towarzystwo Gospodarczo-Rolnicze, kontrybucja, Rada Najwyższa Tymczasowa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia pokoju w Tylży dotyczące ziem polskich • wskazać na mapie terytorium Księstwa Warszawskiego w 1807 i 1809 r. • wyjaśnić przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego • wymienić zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego • omówić znaczenie bitwy pod Raszynem dla wojny 1809 r. • wskazać na mapie ziemie przyłączone do Księstwa Warszawskiego w 1809 r. • scharakteryzować udział żołnierzy polskich w kampanii napoleońskiej 1812 r. • wyjaśnić, na jakich aktach prawnych była wzorowana konstytucja Księstwa Warszawskiego • omówić udział żołnierzy polskich pod dowództwem księcia Józefa Poniatowskiego w bitwie pod Lipskiem • rozstrzygnąć, czy Polacy byli najwierniejszymi sojusznikami Napoleona, i uzasadnić swoje zdanie • scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą Księstwa Warszawskiego • wyjaśnić, co znaczyło powiedzenie, że w Księstwie Warszawskim „chłopom zdjęto kajdany z nóg wraz z butami” • uzasadnić tezę, że sprawa polska była jedynie kartą przetargową w prowadzonej przez Napoleona grze politycznej
---	---	----------	--	---	---

					<ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy słusznie Księstwo Warszawskie jest nazywane „małym państwem wielkich nadziei”• ocenić stosunek Napoleona do sprawy polskiej
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXIX.1), XXIX.4) ZR – XXIX.2)</p>	<p>Upadek Napoleona (rozdz. 43)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1812, 1814, 1815, 1 III 1815 – 18 VI 1815, 1821 • postacie: Ludwika XVIII, Arthura Wellesleya (lorda Wellingtona), Gebharda Blüchera 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, bitwa pod Waterloo, Mały Kapral, szósta koalicja antyfrancuska, bitwa narodów, pokój zawarty w Paryżu w 1814 r., Karta konstytucyjna, sto dni Napoleona 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do klęski wyprawy Napoleona na Moskwę • wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do upadku Napoleona • wyjaśnić, jaki wpływ na klęskę Napoleona w Rosji miały warunki pogodowe • wyjaśnić, dlaczego zdobycie Moskwy przez Napoleona nie przyniosło sukcesu całej wyprawie do Rosji • scharakteryzować skutki wyprawy Napoleona do Rosji • wskazać na mapie miejsca walk Wielkiej Armii w 1812 r. i trasę jej odwrotu • scharakteryzować zmiany w sytuacji międzynarodowej w 1813 r. • omówić postanowienia pokoju zawartego w Paryżu w 1814 r. • wyjaśnić, jakie nastroje w społeczeństwie francuskim wywołał powrót z emigracji Ludwika XVIII, starej arystokracji i duchowieństwa katolickiego • wyjaśnić, jak doszło do powrotu Napoleona do Paryża • omówić przyczyny klęski armii francuskiej pod Waterloo • wskazać na mapie wyspę Elbę, trasę powrotu Napoleona do Paryża, Waterloo • omówić znaczenie bitwy pod Waterloo w dziejach Francji i Europy • wyjaśnić, w jakich okolicznościach zmarł Napoleon Bonaparte • wymienić pozytywne skutki epoki napoleońskiej dla Francji i Europy
---	-------------------------------------	----------	---	--	---

					<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Wyspę Świętej Heleny • ocenić Napoleona I i przedstawić jego znaczenie w dziejach Francji i Europy
	Epoka napoleońska (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			